

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta:

8 kr. če se tiska enkrat,
12 " " " dvakrat,
15 " " " trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer: v torek, četrtek in soboto.

Železnice.

V graškem deželnem zboru je bila 19. t. m. kakor poroča „Gr. Volksblatt“, zanimiva razprava o krajnih železnicah; spoprijeli so se brezpogojni častivci materijalnega napredka z ljudmi, ki hladnokrvno in vztrajno stvar razmotrujejo. Nasvet železničnega odseka naravnost zahteva: Dežela je dolžna skrbeti za grajenje krajnih železnic. Tem velja za neovrgljivo resnico: železnice pospešujejo blagor ljudstva, tako, da nikjer in nikoli ne morejo škodovati in da je grajenje železnic vselej podvzetje, ki je za prihodnost plodonosno.

Ko bi to vse res bilo, bi se grajenju železnic nikdar ne smeli ustavljati, a temu ni tako, in to tudi nikakor ni dokazano. Iznajdba para in njega razpenjavost se mora vsekdar visoko čislati, in hvaliti kot zelo imenitna znajdba človeškega uma. Človek napreduje v vednosti, in v iznajdbah človeškega uma se odsvita najbolj njegova božja podoba. Toraj je tudi gotovo, da je vsaka iznajdba, naj ima tudi svojo senčno stran mnogo koristnejša, nego škodljiva. Iskra božja, od koder izhaja, ne more biti pogubna. Kdor premišljuje božja dela, bo tudi v železnici najdel božjo previdnost, ki milostljivo skrbi za človeštvo.

Les je od dne do dne manj, človek je najdel premog, in kedar bo premoga zmanjkalo, bode že elektrika dajala potrebnih moči za premikanje in gibanje. Le kdor vidi vse črno, in gleda na spridenost, ki se razširja po železnici, more prezirati, koliko koristi železnica za spreobrnjenje nevernikov.

Zato je tudi naravnost smešno, ako se govori, da so katoliki sovražniki napredku,

kakor ga vidimo v tem stoletju. Ravno nasprotno je resnično, katoličani jako čislajo vednost, ker njim iznajdbe niso naključje, marveč vladanje božje previdnosti. Katoliki so zoper napuh, s katerim se proslavlja napredek in samopridnost v gospodarstvu. Vselej, kedar se kaj važnega iznajde, hvalijo napredkarji človeka nad vso mero, rekoč: boste, kakor bogovi. Da, povedali so že razločno, da novošegnji evangelj oznanjuje, da naj človek naravne moči vporablja v svojo korist. A to poboževanje samega sebe, ki je samo po sebi zelo napačno, dovede do malikovanja, ki terja upogibovanje kolen od svojih vernih, in tako postane najkoristnejša iznajdba človeku škodljiva. Tega nas skušnja uči, torej velevala modrost in previdnost, da ne hvalimo napredka, dokler si ga ne ogledamo, posebno ne, kedar se nam tako vsiljuje in vriva.

Železnice so koristne in blagonosne v tem razmerju, v katerem zemlja rodi pridelkov za promet. To razmerje se more spremeniti z vsako novo železnico in nikakor ni dognano, da bi zemlja tem več rodila in bi se tem več potrebovalo, čem bolj se razširjajo železnice. Ako manjka tega ali unega, železnica ne koristi nič, marveč še le javno blagostanje oškoduje, več se namreč izda kakor sprejme. Ako se železnice prehitro množé, kakor sploh obrtniška podvzetja, se prebivalstvo ne more brž privaditi prenaerenim okoljščinam pri gospodarstvu; prejšnji obrtniki navadno obožajo pri tem napredku.

Gledé na tako razmerje so konservativni poslanci v deželnem zboru štajerkem nasvete železničnega odseka zavrnil ali vsaj terjali, naj se drže pri takem predlaganju kacega si-

stema. Oni ne prisegajo kar naravnost, da to, da bi bile železnice povsod in vsikdar koristne, tedaj so zoper to, da bi se dežela obteževala z novimi davki.

Mar nas skušnja uči kaj drugega? So li dežele, ki imajo mnogo železnic, srečnejše mimo drugih, ali so v deželi tisti kraji, po katerih gre železnica, najbogatejši. Statistika ne daje odgovora, ki bi dopadal. Belgija in Anglija imate res naj več kapitala, a razdeljen je zelo nejednako, in statistika nas uči, da je po teh deželah ljudstvo v večini zelo revno. Pri nas je česka dežela naj bolj obrtna, plačuje naj več davka in je zelo obljudena. Ali kako ljudstvo gine, kedar pridejo elementarne nesreče, kako silo varčno morajo ljudje tam živeti. Če je liberalna učenost prava, bi mogli kraji ob železnicah imeti naj več zaslužka, a temu ni tako, le vprašajmo ljudi, ki bivajo ob krajih, koder je nekaj peljala velika cesta. — Kažejo na revne kraje, kjer ni železnic, ali v revne, zapuščene kraje ne bode nihče delal železnic, tje se kapital ne zgublja, ampak išče le bogatih krajev; železnica le tam koristi, kjer je kaj izvaževati ali vvaževati. — Konservativnih govornikov nekdo je rekel, ko bi krajne železnice bile zares brez izjeme koristne, bi jih zgradili zasebni spekulantje. Tega pač nihče ne more ovreči. Ali nekateri ne čakajo zasebnih spekulantov, marveč kar hočejo na deželo in na okraje navaliti dolgove zaradi železnic. — Železnice, ki se izpeljujejo na občinske stroške, vendar nekaterim posebno koristijo, in od tod pride, da se posamezniki dostikrat tako čvrsto potegujejo za take krajne železnice.

Listek.

Dvoja vlada.

Carevanje Petra Velikega (1689—1725).

(Po Sloveju in drugih spisal J. Steklasa.)

(Dalje.)

Težaven je bil položaj moskovske uprave proti atamanom; skrajno tegoten pa je bil položaj samih atamanov; ataman je bil izbran ali izklican v šumečem zboru od trume svojih privržencev, ki so nadvladali; ali protivniki, njegovi sovražniki, so posle tega zbora uporabljali vsa sredstva, da naškode proti njihovi želji izbranemu atamanu; da se pa obvaruje zlobe svojih sovražnikov, obdal se je ataman navadno z najeto stražo, sestavljeno iz ljudi različnega zanimanja, ptujcev, ki so vzbujali nezavist Malorusov proti sebi; ker niso bili dosti mogočni, da odstranijo s silo atamana, okrivili so ga v Moskvi, ter ga caru predstavili kot izdajaleca. Ataman se je nahajal med dvema ognjema: med zahtevo moskovske vlade,

ki je hotela, da bi Malorusija sodelovala v obnem življenju gospodarstva, izpolnovala dolžnosti jednake kakor vsi drugi narodi v državi, — in med zahtevo Kozaštva, ki je hotelo biti čimbolje odvisno od gosudarstva ter izpolnovati čim manje naloženih dolžnosti.

V takem položaju je bil tudi naslednik Samojlovičev, Ivan Stepanovič Mazepa, nenavadno umen starček, spreten, naobražen, prijazen govornik v društvu. Peter ga je jako cenil ter mu popolnoma veroval, ne glede na to, da je dobival o njem celo vrsto glasov o izdajstvu, ti glasi, ki niso bili dokazani, so Petra osvedočevali v njegovi misli, da ima njemu veren ataman samo mnogo sovražnikov. In v istini, ko je bil švedski kralj daleč, bilo bi čudno pomisliti, da bi hotel umni Mazepa ruskega cara izdati. Ali okolnosti so se spremenile; podednosni Karol se je približeval ruskim mejam z nakano skleniti mir v Moskvi, pa tudi sam Peter je mislil, da se more to dogoditi, saj je zapovedal, da se mora Moskva učvrstiti. Stari Mazepa se ni mogel opreti skušnjavam, kajti neverjetno se mu je zdelo, da bi

mogel Peter s svojo neizkušeno vojsko kot zmagovalca to borbo dovršiti, počel se je dogovarjati s Karolom in novim poljskim kraljem Stanislavom Leščinskim. Obrekovanje ni izostalo: generalni sodnik Kočubej je poslal mniha v Moskvo z glasom, da se hoče ataman izneveriti ter Poljakom prodati, Peter pa se ni oziral niti naj manj na to vest, v kateri je videl samo osvoto Kočubeja za osebno razžaljenje, učinjeno mu po Mazepi, kajti Kočubej ni znal molčati o tej noredi. Početkom l. 1708 je Kočubej ponovil to obrekovanje z bivšim poltavskim polkovnikom Iskro. Ponovljenje obrekovanja, podobnega poprejšnemu, nepodkrepljenega z nobenimi dokazi, navedlo je Petra na misel, da ni izdajalec Mazepa, nego Kočubej s tovariši, katerim se je hotelo odstraniti vernega atamana, da bi se tako začeli novi nemiri v Malorusiji. Kočubej in Iskra sta bila poklicana v Vitebsk, kjer sta predala novo, obširno, ali nepristojno napisano ovado. Med ostalim je Kočubej ovadil, da je bil Mazepa preplašen, ko je zvedel, da pride gosudar v kratkem med Kozake in da je za-

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. junija.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja, 21. junija. Dolenje-Avstrijski deželni zbor je zatvorjen. Deželni maršal je rekel, da kljub kratki sesiji je bilo mnogo sej, in veliko več ali manj važnih stvari razrešenih (a tudi veliko prazne slame zmlatene in kljubovanja zoper vladno učenjega. Toda o poslednjem prilično kaj več).

Iz Inomosta, 19. junija. — Prosenjski odsek nasvetuje, prošnje občine Šmartinske za vpeljavo katoliških šolskih bukev naj se predložijo namestništvu s toplim priporočilom. Dekan Glätz pravi, da so sedanje šolske bukke brezverske. C. k. namestnik odbija v daljšem govoru misel, da bi vlada dopuščala brezverske šolske bukke, on pokaže šolske bukke katere se rabijo na dvorazredni šoli v Šmartnem na Tirolskem. On navede ministerski ukaz, po katerem je občinam dano na prosto voljo, da rabijo tudi stare tako zvane katoliške bukke, ki so bile do letošnjega leta navedene v zapisniku šolske zaloge. V gosposki zbornici je tudi desnica priznala, da so šolske bukke prav primerne. Zoper nasvet odseka vendar nima opomniti ničesa. Dekan Glätz pravi, šolske knjige nič ne vedo o kaki pozitivni veri, tudi judje bi jih smeli rabiti, ker vse, kar diši po katoliškim, je izbačeno. — Debiasi želi za laške šolske bukke boljšega pravopisa in stilistike. Nasvet odseka se poslednjič sprejme z veliko večino.

Iz Solnograškega deželnega zbora.

Postava o posilni osnovi bolniških podpornih blagajnic za posle in osebnike (osebe, ki na svojo roko iščejo zaslužka) je liberalce zelo izjarila. Te vrste blagajnice so na Bavarskem že petdesetlet vpeljane in so se dobro potrdile in vendar tako hudo nasprotovanje! Konečno so hoteli to sprejeti za deželo, a ne za mesto Solnograd, ker taka blagajnica prizadeva mnogo truda in ker bolnišnica sv. Janeza v Solnog. sprejema take posle brezplačno. Ta bogata bolnišnica sliši deželi Solnograški, vendar morajo posli iz dežele plačevati, ker mesto Solnograd si to prisvaja. Še le v 6. seji — 16. t. m. se je začela specialna debata in konečno je bila postava sprejeta.

Iz Črnovca, 20. junija. Deželni zbor se je začel danes s službo Božjo v cerkvah, deželni glavar je otvoril sejo s trikratnim slavo-klicem presvitlemu cesarju. Zastopnik vlade je pozdravil zbor in deželni odbor je vložil svoje predloge, ki so se odkazale odsekom. Potem

so bile volitve v odseke. Poslanec Grigorea je odložil svoje dostojanstvo za deželni odbor. V sredo je bila druga seja.

Ker se bode število vojakov v **Bosni in Hercegovini** a tudi v Južni Dalmaciji znižalo, je ukazalo vojaško ministerstvo, da smejo častniki v rezervi stopiti iz aktivne službe in tako je tudi častnikom poklicanim leta 1882 mogoče podati se k svojemu opravištvu.

Iz Budapešte se naznanja, da je dobil veliki križ Franc-Jožefovega reda preč. grško-katoliški škof v Szamos-Ujvaru mlg. Janez Szabo.

Vnanje države.

Iz Albanije. Med gorjanskimi rodovi in 4 batalijoni turkov so bile zopet bitke, pogorele so vasi Vrans, Vuksa in Lekaj. Hafie paša se je vtaboril pri Hotih, Malisori, kateri so med 14. in 15. junijem Tuži požgali, vtaborili so se nasproti njemu. Vodje Malisorov so se obrnili do zastopnikov vlad, ki stolujejo v Škutari, protestujejo zoper silovitosti turške vlade ter prosijo moralne pomoči evropskih vlad.

Iz Petrograda, 20. junija. General Gurko je postal generalni gubernator v Varšavi in vojaški poveljnik v vojaškem okraju Varšave.

Amerikanski poslanec Baldwin ki je bil pri kronanji v Moskvi, je priredil ples na ameriškanski ladiji v Kronstadtu, navzoči so bili pri veselici minister pl. Giers, namestni admiral Šestukov, Vaddington, nadškof Vanutelli, potem nemški, francoski in angleški poročnik. Veselica je trajala do 8. zjutraj.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 18. junija. (Še nekoliko pojasnila o volitvah.) V eni zadnjih števil izrekel je „Slov. Nar.“ da ne bo delal rekriminacij gledé volitev, a v št. 135. prinese dopis pisan s trepečim srcem — torej ne z mirnim. Mi ne bi bili črhnili besedice o tem, a ker smo s strastnim sumičenjem prisiljeni k odgovoru od take strani, kateri je narodnost večkrat samo plašč, s kojim prekriva svoje sovraštvo do vere in duhovenstva, naj vedó, da bomo takim napadom vedno pripravljeni odločno in vredno odgovarjati. Ne jeden stan se ne more ponasati, da bi imel tako malo, skoraj bi rekel, nobenega narodnosti nasprotnega v svoji sredi kakor duhovenski stan

Ako je šlo in gré za pravo narodnost, — ne navidezno — vselej je bil in bo duhovski stan v prvi vrsti na njeni strani, naj si bo v duševnem ali drugem obziru. Od ljudi pa, ki le kričé in popivajo za narod. duhovni naukov ne morejo sprejemati.

Ako se v tem slučaju duhovenstvo ni moglo za Kamniškega župana ogreti, ima za to tehtnih vzrokov, ker v tako resnih stvareh kakor je deželno poslanstvo, ne prodaja svojega prepričanja ne za vrček piva, ne za petake, ampak ogleda si moža, ki v javnost stopi od vseh strani, preden mu skaže svoje zaupanje. V pojasnilo naj mi bo dovoljeno nekoliko poseči nazaj v dobo volilnih shodov.

Kamniški župan bil je vprašan od dr. Zarnika in dr. Vošnjaka, bo li kandidiral? In odgovoril je: ne. V volilnem shodu od njega samega sklicanem bil je od centralnega odbora priporočani g. Murnik, tajnik kupčijske zbornice, za kandidata sprejet. Pri tem shodu je Kamniški župan zopet ponovil, da ni kandidat in na vprašanje: bi li ne bilo bolje volilni shod preložiti, se za ta nasvet ni oglasil nobeden, tudi njegove stranke ne. Vsak poštenjak bi mislil, zdaj je reč dognana. Toda on in njegovi pristaši agitirali so na tihoma in delali za hrbtom ves teden ter obdelavali volilce in lovili na limanice z različnimi obljubami: kako bodo mestni dolgovi kmalu poplačani itd., ter skličejo 3. junija zopet drugi volilni shod, katerega narodnim konservativnim volilem naznanijo še le zadnji popoldan, ki se vé o takem tihotapskem ravnanju še slutili niso. Ali poleg vsega tega pritiska in zvijače spravili so komaj okoli 50 volilcev skupaj; pred nekaterimi se je nov kandidat opravičeval in umival ter tudi razpravljaj svoje versko stališče, s kakim vspehom ne vemo, ali to vemo, da so se domov gredé slišali klici: „farje smo zmagali“.

To dovelj jasno kaže, kakega duha je bil ta volilni shod, in da tukaj ni šlo za narodnost ali nemčurstvo, ampak za vero ali liberalnost. Potem se je brzojavilo in dopisovalo centralnemu volilnemu odboru, kako je vse navdušeno za novega kandidata, da so s tem pritiskom prisilili centralni odbor postaviti za

radi tega izbral mnogo oboroženih ljudi; konečno je pisal Kočubej, da je Mazepa mislil pri tej priliki streljati na gosudarja. Iskra je objavil, da je Mazepa mislil ubiti cara ali ga pa sovražniku predati, in da je on to slišal od Kočubeja. Pri navzočbi z Iskro pa je Kočubej tajil, da ni nikdar ž njim govoril o namerah atamana na življenje gosudarjevo, Iskra se je pozval na ženo Kočubeja, svedokinja razgovora, Kočubej pa vendar ni priznal. V tem času se je pri takih okolnostih uporabljala muka. Iskra je v mukah svojo krivnjo zvalil na Kočubeja, katerega je obdolžil urote z raznimi osebami proti Mazepi, da ga odstrani; Kočubej pa je na mukah izjavil, da je obdolžil atamana samo iz zlobe, neznaoč o nikakoršnem izdajalstvu od njegove strani. Stvar je bila po tedanjem običaju rešena; Iskra in Kočubej sta bila predana Mazepi, in v juliju l. 1708 s smrtjo kaznovana.

Za zdaj se je Mazepa izbavil od bede, ali njegov položaj se je vedno bolj pogoršaval, kajti postal je igraška obstojnost, bojne sreče, bil je namreč slabši med dvema jakim borilcema. Iz bojazni pred pobedonosnim Karolom ugovarja ž njim, ali o istem času ni smel odpasti od Petra, kajti samo prihod Šve-

dov v Ukrajino ga je mogel rešiti gneva carskega. Švedskemu kralju je moral obljubiti pomoč, a med tem tega ni smel objaviti Kozakom, pa jih tudi ne javno nagovarjati za švedsko stran. Preverjenost in licemerstvo bilo je za Mazepo edino sredstvo izkupati se iz tega težavnega položaja. Da ne more zapovedati vojski ter jo voditi, kamor je car zapovedal, pritaji, da je jako bolan; ali ko je Karol stopil v Ukrajino, je Mazepa ozdravil, vzdignil se z malobrojnimi oddelom zbrane vojske, prestopil Duno, 26. oktobra objavil svoji vojski izdajstvo ter se 29. zedinil s Karolom. Začuvši o prehodu Mazepe je izdal Peter razglas, da ga je ataman izdal ter s Karolom in Stanislavom Leščinskim ugovoril pogodbo, po kateri bi se imela Malorusija podložiti kakor poprej Poljakom, a cerkve božje in sveti samostani predati uniji.

Ali Peter ni deloval samo z razglasi; on je poslal Menčikova v Baturino, ki je to stolično atamanovo osvojil ter razoril; potem pa se je zbralo 6. novembra v Gluhovu (v Črnigovskeji guberniji, na glasu radi izvrstnega porcelana) kazaška rada (zbor), v kateri je bil izbran za atamana starodulski polkovnik Ivan Ilič Skoropadskij; 12. nobembra pa je proklelo

v Gluhovu Mazepo malorusko duhovenstvo, a v moskovskem uspenskem soboru velikorusko in njegova podoba obešena po krvniku. Novi ataman Skoropadskij je dal razglas, v katerem vpraša Maloruse: Kaj moremo pričakovati mi, pravoslavni kristjani, od kralja švedskega, ptujca inovernega? pa ko bi on tudi hotel nas braniti, ko bi mogel to činiti iz take daljine, izza baltijskega morja? kako bi mogel biti zaščitnik naših cerkev, ker je njihov protivnik? Le-ta pozor na zdravo pamet naroda ni mogel ostati brez vspeha in Švedi so mesto pričakovane pomoči našli v Malorusiji narodno vojsko; kmetje so napadali povsodi na sovražnika, odpeljali konje ter poskrili hrano. Polkovnika Aapostol in Galagan sta zapustila Mazepo ter prestopila k caru; sam Mazepa, videč, da se je v svojem računu prevaril in da bode mogel Karl težko mir skleniti v Moskvi, začne s Petrom ugovarjati ter obeča njemu učiniti veliko uslugo na račun švedskega kralja; Peter je ta predlog sprejel ter obečal popolnoma vse prošlo pozabiti. Mazepa pa obečanja ni mogel izpolniti nego je ostal pri kralju.

(Dalje prih.)

kandidata. Vprašamo: je li bilo mogoče pri takem ravnanju duhovščini vnmati se in delati za kandidata, da si tudi ima narodno suknjo? Duhovščina vedela je, da jo zadene od take strani nezasluženo zasramovanje in očitjanje, ali ona ima to tolažbo, da je delala po vesti. Odtegnila se je čisto volitveni borbi in vsaki agitaciji ter prepustila liberalnim kričarjem prosto roko. Toda kljub temu vgodnemu položaju in čudnim sredstvom, katerih tu ne omenjam dalje, imeli so še dan pred volitvijo izmed 162 volilcev (a ne 125 kakor „Slov. Nar.“ napačno poroča) komaj 45 zanesljivih, kakor dopisnik iz Kamnika sam poroča. Na kakšen način so popoldne in zvečer prisilili še onih 50 volilcev, veje le oni sami. To je tedaj tista navdušenost, ki je bila le umetno narejena in prisiljena. Da se o „sploh znanem verskem mišljenju“ kamniškega župana nismo motili, kaže tudi Dunajski telegram v „Slo. Nar.“, ki ga prištevajo k naprednjaški stranki in ga kot tacega pozdravlja. Nemci imenujejo naprednjake „Fortschrittler“, ki je enako z imenom liberalcev, brezverec. Tudi priprosto ljudstvo ne misli drugače. Sprehajaje se po polji naletim na kamniškega kmeta; med drugimi pride pogovor na izid volitev, ko izve novega poslanca, zmaje z glavo rekoč: „Ne vem, kako bo, tega gospoda še nisem videl v cerkvi“.

Naj končam s patetičnim vsklikom gori omenjenega dopisnika.

Vprašamo liberalno stranko: Ako menite, da je v čast Kamniku imeti liberalnega župana, naj vam bode; ali vernemu ljudstvu slovenskemu vsilovati liberalnega poslanca, tega verna Kranjska ni zaslužila.

Še nekaj. „Nar.“ govori „o krivicah“, ki so se po duhovnikih godile gg. Kersniku, Šukljeju (sic), tega do zdaj še nismo vedeli! Prašamo pa, ima li kateri človek do kandidature tako pravico, da se mu godi krivica, če ga kdo ne voli? Je li, so li volilec tako zavezani nasvetovanega voliti, zlasti če vedó, kako se je vrnil in če poznajo njegovo liberalno mišljenje, da jim je krivica, če ga ne volijo? Kje je potem prosta volitev, kje vestnost in značaj? Pa — se vé da — tako se kvasi tje v en dan, kjer ni verne podlage. Bodi si; liberalnemu časniku pa gotovo jako slabo pristuje, če se predrzne, duhovnike podučevati o njihovih dolžnostih, o značaju, narodnosti i. t. d. Pa molčimo rajše — se poznamo!

Z Gorenjskega, 9. junija. (Volitve. — Priprave za cesarjev sprejem.) Radoliški okraj je rešil zopet svojo čast, ter enoglasno s 47 glasovi volil g. dr. Jož. Poklukarja za svojega poslanca, in to je tem bolj častno, ker se je močno agitiralo za gorjanskega župana Žumra. Naj si bode ta tudi pošten posestnik, kar radi potrdimo, se vendar namen ne more potrditi, s katerim so ga ponujali za kandidata, češ, da bi ž njim vtegnili zmagati ter vreči g. dr. Poklukarja, zoper kterega vendar nihče ne more reči, da je nezaupnico zaslužil, ker je gotovo za Gorenjsko delal toliko, da tudi katerikoli drugi več ne bi bil mogel storiti ter se zraven tega vedno neomahljivo drži, naj bode tudi marsikomu neljubo, gesla „vse za vero, dom, cesarja.“

Naj bode še omenjeno, da županu Žumru tukaj očitajo, da je on kriv, da bode cesarja v Leseah v imenu županov pozdravil nemškutarski župan radoliški. Žumra so bili namreč

drugi župani izvolili — ali ker se je ta branil — so tako mečkali, ker prav za prav volili niso — da ga bode nagovoril radoliški župan. Sicer je ta rekel, da mu smejo v obraz pljuvati, ko bi slovensko ne govoril — ali mislil bi, da bi župani najbolje storili, da bi še enkrat skupaj prišli ter bi drugoga izvolili. Sploh moram objaviti, da se komité za sprejem kar mogoče trudi, sprejemu vzeti slovensko obličje ter se je sklenilo, da slovenskih zastav ne bode obešenih na krajih, ktere vredeje slavnostni ta komité.

No — si mislim, pri vsem tem — bo obličje le slovensko. Predaleč sem zašel od volitve dr. Poklukarjeve, o katerem sem rekel, da se neomahljivo drži gesla „vse za vero, dom, cesarja.“ Tega gesla naj bi se vedno držali vsi sinovi domovine slovenske — in to ne samo ob času volitev, ampak vedno.

Z Dolenjskega. (Ozir na poslednje volitve.)

Pričakovali smo že davno, da bode razpuščen Kranjski deželni zbor, vendar nas je iznenadila naglica, s katero so se volitve zvršile; nam se je tudi dozdevalo, da skoraj do poslednje ure so ostala neznana imena kandidiranih poslancev od centralnega odbora. Pri kmetijskih občinah je bila lahka, če tudi se je popred nekaj govorilo o gosp. Rudežu, kterega so marsikateri želeli; kakor hitro se je zvedelo, da ne kandidira, so se vsi volilec, izvzemši treh Kočevarjev iz Črmošnice, ki so volili g. Faber-ja iz Kočevja, zedinili na poslanca g. Viljema Pfeiferja.

Drugače je bilo po mestih; z veliko večino je propadel od centralnega odbora nasvetovani kandidat g. Urh, in izvoljen njemu nasprotni kandidat g. Šuklje. Je pa poslednji tudi storil, kar se mu je zdelo potrebno, da doseže svoj namen.

Komaj so razpisane volitve, se oglasi v Krškem, Kostanjevici, Rudolfovem; v živem prav dobrem govoru razvije svoj program, kako hoče delovati v deželnem zboru, in ker sprejme med svoj govor tudi zmisel, da ne bode tako nespameten, v tako katoliške deželi, kakor je Kranjska, delati zoper vero, bila mu je v Krškem vsaj takoj zagotovljena ogromna večina. In menda se mu je drugodi ravno tako po sreči izšlo, saj izid ne kaže na to. O njemu nasprotnem kandidatu se dolgo ni nič vedelo, in ko se je zvedelo njegovo ime, ni storil niti koraka, da bi si zagotovil izvolitev; kar bi bil moral gotovo toliko bolj storiti, ker je znano, da mesta bolj vlečejo na liberalno stran, in je ravno po malih mestih duhovniku najtežje prodreti pri volitvah. Prihajajo pa k temu še drugi vzroki. Med temi je gotovo slabo disciplinirana Dolenjska stran. Lahko so se v več krajih po Gorenjskem volitve vršile tako lepo soglasno, ker imaste obilno političnih društev, čitalnic itd.

Hitro se dogovorite o možu, komur dajete svoje zaupanje, in potem tudi stojite zanj. V tem oziru smo na Dolenjskem še daleč zaostali. Nahajajo se po mestih požarna društva, društva veteranov, ali njim ni politika smoter. Političnih društev ne nahajamo. Gotovo je tudi od tukaj centralni volilni odbor prejemal poročila, toda vsako je veljalo le toliko, kolikor oseba pisateljeva, v imenu celih društev ni zamogel pisati nikdo, ker jih nimamo; lahko se je torej zgodilo, da centralni odbor ni gledal, kateri mož ima med volilec večje zaupanje.

Čas je, da se tudi na Dolenjskem temu

v okom pride, toda kako? Kdo naj vzame delo v roke? Duhovščina naj se postavi zopet na čelo in začne ljudstvo politično organizovati. Če tudi njeni nasprotniki radi ljudstvu kličejo: duhovnov ne volite; vendar je istina, da potrebščin kmetijskega ljudstva nobeden izmed olikanih stanov ne pozna tako natanko, kakor ravno duhovniki; popolnoma izrastel iz priprostegega ljudstva, ž njim v naj tesnejši dotiki in zvezi, samostojni tudi sami kmetovalci, pozna njegovo revščino do poslednjega kota zadnje bajte, in nihče ne more tako natanko vedeti, kje ga čevlji žuli, memo njega. Gotovo je toraj na prvem mestu duhovščina poklicana ljudstvu jasni politični položaj, in zopet njegove težave naznanjevati zaupnim poslancem. Ona naj bi toraj snovala politična društva, ki so dan za dnevom bolj potrebna.

Toda med drugimi hudimi zaprekami je ravno po Dolenjskem posejana tako redko, da po več krajih komaj zadostuje svojemu poklicu, in nikakor nima časa orati, skoraj bi rekel, v marsikaterih krajih še ledine političnega polja. Da se nahajajo politična društva, bi se bilo tudi po mestih lahko uspešneje delalo, da ni izvoljen nasprotnik (ako se sme g. Šuklje tako imenovati).

Drugič si pa, cenjeni „Slovenec“ sam nekoliko, morebiti mnogo podrl, s svojim razglasom, kojega je g. Tonkli prejel od vlade zaradi volitve vradnikov. Kakor vem iz gotovega vira, si s tem razglasom in njemu pridanimi opazkami vradnike razkačil, da so toliko bolj delovali in v toliko obilnejšem številu volili Šuklje-ja. *) Vrh vsemu temu je po narodu razglasil g. Šuklje-ja odstop od kandidature. Če tudi nas je bilo mnogo, ki smo ga smatrali le formalnim, vendar je tudi to pripomoglo mnogo, da se je veliko njemu nasprotnih agitatorjev zazibalo v sladko spanje z lepo nado; zdaj bode tako izvoljen od centralnega volilnega odbora priporočani kandidat. Preveč so zaupali v svojo dobro reč, in v odkritosrčnost nasprotnikov z njihovo odpovedjo. Tudi prav; bodi nam to v nauk, komu smemo zaupati. Na sedem let nam gotovo spet prav pride.

Domače novice.

(Svetinje in podoba (štatva) Jezusovega Srca) se bodo danes teden t. j. poslednji dan tega meseca v slovesni procesiji prenesle. Procesija se bode pomikala ob 6. uri zvečer iz špitalske cerkve v novo misijonsko cerkev presv. Jezusovega Srca. — V nedeljo 1. dan julija, 7. nedeljo po binkošti, bodo prečastiti knezoškof dr. Jan. Pogačar novo cerkev slovesno posvetili.

(Redna konferencija Ljubljanskega mestnega šolskega okraja) bila je 31. preteč. m. v mestni dvorani. Zbralo se je 34 gg. profesorjev, učiteljev in učiteljic. Tudi mestni župan gosp. Peter Grasselli počastil je sejo s svojo navzočnostjo. Seji predsedoval je c. k. okrajni šolski nadzornik gosp. Leopold vitez Gariboldi, kateri si je za namestnika izvolil nadučit. g. A. Praprotnika. Zapisnikarja bila

*) „Slovenec“ se zaradi tega ne čuti krivega; „facta“ se morajo vendar poročati. „Factum“ pa je bil, da se je minister notranjih oprav tako proti dr. Tonkli-ju izrazil; „factum“ je bil, da visoka vlada ni želela niti agitacije vradnikov, niti njih izvolitve kot poslancu. Da se vradniki tako malo zmenijo za javno izrečeno željo ministra predsednika, komu je mogoče to misliti in taka dejanja podkati? „Slovenec“ gotovo ne. Vred.

sta učitelj g. Val. Kumer in učiteljica gospdč. E. Kern. Gosp. okrajni nadzornik je pri opazkah svojega zaznanja mestnemu učitelstvu izrekel, da je po vsem jako zadovoljen o napredovanju mestnih šol itd. Pri točki: „Kako naj se knjižnice za učence uspešno vravnajo“, so g. Fr. Kokalj, g. Iv. Tomšič in gospodična Frid. Konšek v daljnih razpravah nasvetovali, kakšne in katere knjige naj se sprejemajo v knjižnice za učence. Naj važnejši bil je sklep: Naj se sestavi imenik vseh slovenskih knjig za šolske knjižnice, ter naj se objavi in posebej natisne. — Pri izbiranju šolskih knjig za prihodnje šolsko leto obveljale so vse dozdane šolske knjige, samo s pristavkom, če bode „Prvo berilo“ (R. Ž.) o pravem času odobreno, naj se vže prihodnje leto uvede v drugi razred. Gosp. Fr. Kokalj poročal je o okrajni učiteljski knjižnici. V odbor za to knjižnico izvoljeni so bili: gg. Fr. Kokalj, J. Belč in A. Žumer, v stalni odbor pa gg. Iv. Tomšič, A. Praprotnik, Fr. Raktelj in Andrej Žumer. Gosp. okrajni nadzornik sklenil je sejo z iskrenimi besedami učiteljem, opominjaje jih na vzvišeno prihodnjo slavnost šeststoletnice.

Iz tega poročila, posnetega iz „Učit. Tov.“ vidimo, da je slovenščina vendar prostor najdlja pri zborovanju mestnih učiteljev, in se sedaj sme govoriti o slovenski knjigi. G. Tomšič je vže svoje dni (l. 1876) v „Učit. Tov.“ dokazal, da slovenska literatura za mladino ni tako skromna, kakor ji nekateri očitajo, on in g. Kržič sta pred vsemi smožna sestaviti imenik slovenskih knjig, ker sta oba že mnogo spisala za mladino. — „Zarečenega kruha“ se veliko pojé, in slovenščina bode s časoma postala tudi po šolskih in učiteljskih bukvarnicah ogelni kamen, katerega so delavci odmetavali, sedaj pa nekako iščejo. Tudi tu se lahko reče: „vse imamo, pa ne znamo“. Ljudski učitelji na Kranjskem naj bi pa tudi za svoje (učiteljske) bukvarnice naročevali slovenskih knjig. — Res da, ako si slovenski učitelj vse to v korist obrne, kar se je v slovenskem jeziku že znanstvenega pisalo, bode mnogo mnogo znal in vedel. Učitelji naj se pa sami ganejo, naj nikar ne čakajo, da bi jih vlada v to prigovarjala. Svoje rodoljubje je treba v dejanji — tedaj pri učitelju — s pismom in branjem dokazati.

(Mestni odbor) imel je včeraj ob petih popoldne sejo, pri kateri je med drugim sklenil v Latermanovem drevoredu napraviti več novih klopi.

(S hrvatsko deputacijo), katero sprejme presvitli cesar 12. julija, pridejo v Ljubljano pod vodstvom bana grofa Pejačevića: kardinal in nadškof Josip Mihajlovič, patrijarh Gjerman Angjelič, grof Rudolf Erdödy, grof Josip Drašković, Julij pl. Jelačić, Karol pl. Mihalović, major Toma Orešković (kot zastopnik granice).

(Znižana voznina.) Za vdeleževalce slavnost, ki se bodo vršile o 600letnici in o prihodu Njih Veličanstva v Ljubljano, znižale so železnice voznino za polovico.

(Ljubljansko društvo v podporo in preskrbljevanje revnim) bode imelo občni zbor v nedeljo 24. junija 1883 dopoldne ob 11 uri v mestni dvorani. Dnevni red: 1. Račun za l. 1882. 2. Nasveti udov. 3. Volitev treh pregledovalcev računa. 4. Nove volitve v ravnateljstvo.

(Blagoslovljenji zastave „Bralnega društva“ v Gorjah) bo jutri. Vspored: O polu desetih dopoldne slovesno blagoslovljenje na

trgu pred cerkvijo. Po tem navežejo dekleta svoj trak na zastavo in fantje svojega. 2. Ob 10. uri slovesna sv. maša, pri kateri pojó društveni peveci. 3. Popoldne ob 3. uri bode pri Kaconu na Dolgem brdu tombola, petje in prosta zabava.

Razne reči.

— Irredentovske oklice so v Trstu po noči od 19. do 20. t. m. razširjali po mestu, menda iz srdu, da je bil obsojen Oberdankov tovariš Sabbadini. Čedalje očitnejši se toraj kaže potreba krepke roke, ki bi brzdala tržaško lahonstvo.

— Guiseppe Sabbadini, ki je 15. in 16. Oberdanka in Ragosa peljal iz Vidma v Ronchi, je stal 16. t. m. pred porotno sodbo v Innsbrucku. Zatoženi je tajil, da bi bil vedel Oberdankove namere. Porotniki so ga z devetimi glasovi spoznali krivega veleizdaje in bil je potem obsojen na smrt.

— Obravnava zaradi umora Soly-mossi se je začela 19. t. m. v Nyirengyhaca. Umora so obdolženi: Salomon Schwarz, Abraham Buxbaum, Leopold Braun, in Herman Wollner; vdeležbe umora: Josef Scharf, Adolf Junger, Abraham Braun, Samuel Lustig, Samuel Weisenstein in Emanuel Taub; tihotapstva z mrlič: Amsel Vogel, Janko Smilović, David Hersko, Martin Gross in Ignac Klein.

— Sodnijska soba je bila še pred obravnavo natlačena do dobrega. Pripeljani so bili zatoženi in ob pol desetih se je pričela sodnijska obravnava. Predsednik Kornis je otvoril obravnavo ter rekel, pokazalo se bode iz obravnave, ali je tukaj hudodelstvo, ali so zatoženi res hudodelci, ali pa če ni vse samo obdolženje iz tega namena, da se verski mir kali, in da se iz osebnega sovraštva pomote posameznih vsemu veroizpovedanju podtikajo z namenom, da se sodnije vodijo na kriva pota in se ljudstvo vznemirja.

Zaslišujejo se potem priče: Prva je na vrsti vdova Soly-mossy mati umorjene Esther. Ona pravi: srce mi pove, da so mi judje otroka umorili, nadalje pove priča, da je več judov skušalo, podkupiti jo. Potem se zaslišijo: Schwarz, Wollner, Buxbaum in Leopold Braun, ti so umora obdolženi, a vsi taje. — Zaslišuje se potem 14 letni Moric Scharf, edina priča, ki je dejanje videla. Zaslišanje je trajalo tri četrt ure. Zagovornik zatožencev dr. Eötvös je hotel vedeti, kje da je bil Moric Scharf 13 mesecev, to je od tistega časa, ko je bila Esther Soly-mossy umorjena in ko je Moric Scharf pričal zoper svojega očeta. — Scharf je bil namreč pod sodnijskim varstvom, njegov oče Jožef Scharf — ga bi bil raje videl pri njegovi stari materi. — Moric Scharf zna brati in pisati, in ko ga predsednik opomni, da sme zamolčati tisto, kar bi govorilo zoper stariše, jame govoriti in pripovedovati kakor je že znano: Judje so deklico v sinagogo zvalili, tam umorili kri nalovili in truplo brž ko ne pri oknu spravili. Moric Scharf še reče: Od kraja sem tajil, potem pa resnico govoril. Predsednik ga vpraša: Ali ti je kdo rekel, da nimaš resnice govoriti? Moric Scharf: nikdo. Predsednik: Ali pa veš, da štiri ljudi umora obdolžiš? On pritrdi temu. — Moric Scharf tudi reče, da noče več iti k svojim starišem. — Priča Moric Scharf pove Salomonu Schwarzu v obraz, da je Esthri vrat prerezal. Tudi Wollnerju taisto v obraz pove. Ko pa Moric Scharf zatoženemu Buxbaumu proti stoji, začne ga ta zmerjati in vanj pluvati. Nastane občni nemir, in ko se čez nekaj časa hrup poleže, nadaljuje se obravnava. Moric Scharf se potem proti stavi zatoženemu Braunu, tudi nasproti temu vse pritrdi. — Zagovornik Friedman zahteva, Moric Scharf naj govori nemški, ako madjarsko pripoveduje, se kaže, kakor da bi se bil tega z glave naučil. A Moric Scharf pravi, da govori le madjarsko in nemški ne more in noče govoriti. — Po besedovanju med predsednikom in Friedmanom se obravnava konča ob pol petih.

— Uže zopet povodenj. — V poročji Veltave, Labe, Odre so bili hudi nalivi. Iz mnogo krajev dohajajo žalostna poročila o škodi, katero je voda napravila. — Hude povodnji so tudi v Pruski Šleziji, mesto Glatz stoji deloma pod vodo, promet po železnici je pretrgan.

— Nesreča v Sunderlandu. 19. t. m. so začeli pokopavati zadušene otroke. Mrtvih je po najnovejših sporočilih 202. Ves promet je prenehal v Sunderlandu zaradi občne žalosti. Pravijo, da je Faj-ev asistent duri priprl, ker so otroci darila presilno jemali. Faj pa, ki je sam hudo ranjen, taji, da bi bil vrata priprl, on pravi, da so otroci sami vrata od stene odmaknili in da so se potem zaprle. Na galeriji je bilo 1400 otrok. Tri neodvisne priče trdijo, da so bila vrata pred sklepom še odprta.

— Dva milijona lir je posušil ravnatelj banke „Venete“, Viljem Ofijo in jo je iz Benetek popihal.

— Čudni samomori v Srbiji. Ilka Marković, napadinica na kralja Milana je bila obsojena na 20 let, a v ječi se je samomorila, najdlji so ji vrat zadrgnjen z brisačo, edina ki je bila menda ž njo v zvezi, Lena Kničaničanova se je tudi v ječi samomorila. — No, Srbija je blizu Turčije in tam si je tudi sultan s škarjami (sam?) žile prerezal, iz tega šte si za vzgled vzele ženi, ki niste hoteli več živeti. — Ali ne?

Umrli so:

20. junija. Marija Petrič, vdova, 80 let, Kravja dolina št. 24, starost.

V bolnišnici:

20. junija. Anton Hribar, gostač, 82 let, Pleuritisa. — Marija Lah, dninarka, 43 let.

21. junija. Julij Kister, komisinar, 57 let pretrsa možganov.

V vojaški bolnišnici:

19. junija. Anton Rabuse, pešec, 21 let, šen v glavi.

Eksekutivne dražbe.

25. junija. 1. e. džb. pos. France Lenarčič iz Nemške vasi, 355 gold. Krško. — 1. e. džb. pos. Ant. Jožef pl. Pilpah, graščina Kandrše okraj Litija. Ljubljana. — 1. e. džb. pos. Anton Miklič iz Vinice. Ribnica.

26. junija. 1. e. džb. pos. Anton Hmelak iz Slapa, 250 gold., 350 gold. in 120 gold. Bistrica. — Reliktacija pos. Marjeta Kapel iz Nove Hrušice. Postojna. — 1. e. džb. pos. Marija Vrbič iz Stare Vrhlike, 7310 gl. Vrhlike. — Povzeta eks. džb. pos. Jurij Markovec iz Kamnika, 2519 gold. Kranj.

Lampijoni.

Izbrana zaloga 25 komadov, s posebno živimi učinki gl. 3-50, 5-8-.

Izbrana zaloga, ki obsega 50 komadov, zelo fine sestave, gl. 6, 9, 15.

Svetilnice z zračnimi prikazi (patentirane)

komad po 30, 35, 40 kr.

Zračni baloni najnovejše sestave iz svilnatga papirja po 40 kr., 65 kr., gl. 1-1-20, 1-75, 2-25, 3- za komad.

Velikanski zračni baloni 3 metre visoki in s kotlom gl. 6 do 8.

Umetalni ogenj na vrtu v odbrani zalogi po naročilu za pošiljatev pripravljen v 48 urah gl. 5, 10, 15, 20, 25, 50, 100.

Posamezni komadi **umetnega ognja** po cenilniku.

Stvari za ozališavo po vsaki ceni.

Posamezni cenilniki se pošiljajo zastoj in franko.

Edvard Witte,

Dunaj, I. Kärntnerstrasse 59.

Telegram: Naslov: Witte, Kärntnerstrasse, Wien.